

Met gidsende verwijzingen geeft Harry Starren kleur aan het overkoepelende thema van deze editie van Holland Management Review.

PUBLIEK LEIDERSCHAP

HARRY STARREN

De opvolger van management is leiderschap. Dat begint wat mij betreft een tikje vermoeiend te worden. Henry Mintzberg moest er bij aanvang al niets van hebben. Hij kende slechts 'goed of slecht management'. Hij bevond zich tegenover Warren Bennis. Die kwam lang geleden al met de beste definitie in mijn ogen: 'Managers do things right, leaders do the right things.' Waarmee hij de twee onderscheidde, maar óók verbond. Leiderschap zonder management is luchtfitserij. En management zonder de juiste keuzes is nutteloos en zelfs mogelijk gevaarlijk.

Leiderschap is geen functie. Het is geen rang, zegt de moderne managementgoeroe Simon Sinek waar-schuwend. Je kunt leiderschap tonen op elk niveau. Je bent leider in de ogen van anderen. Uitdagender gezegd: volgelingen maken de leider. Het gaat om wat je teweegbrengt. Daarin is het verwant aan schoonheid: 'it's in the eye of the beholder'.

AUTHENTICITEIT

Leiderschap is mensgericht, management toch vooral taakgericht. De managementfunctie kan worden

omschreven, vastgelegd. Leiderschap is persoonlijker en kan het best worden vastgelegd in het beoogde effect. Leiderschap vergt authenticiteit en is daarin niet overdraagbaar. Management is dat nu juist wel.

Is publiek leiderschap iets bijzonders? Ik vermoed van niet. Het roept het adagium op (dat ik niet tot de bron kan herleiden): publiek leiderschap onderscheidt zich van 'gewoon' leiderschap behalve in de zaken die ertoe doen.

Wel zou je het publieke nader kunnen omschrijven. Als te onderscheiden van de private sfeer. Het is de sfeer die ons allen raakt. De publieke zaak behelst de inrichting van de gemeenschappen waarin wij ons openbaarlijk en gemeenschappelijk in bewegen. De publieke zaak ontstaat op het moment dat je de wo-

'Managers do things right, leaders do the right things'

ning verlaat. Al zijn de vereisten van een woning, de benodigde vergunningen en de gehanteerde criteria, ook een publieke zaak.

PUBLIEK LEIDERSCHAP

De mens is een kuddedier. We bewegen ons in roedels die snel een hiërarchisch karakter krijgen. Waarin macht en invloed verdeeld worden. We zijn organisatoren. We kunnen het organiseren niet laten. En daarmee ontstaat de publieke zaak. En daarmee ligt ons vraagstuk op straat.

Publiek leiderschap staat voor ethische opgaven. We verwachten verantwoord leiderschap dat bereid is verantwoording af te leggen. Het is leiderschap in een glazen huis.

De ethische uitdagingen maken publiek leiderschap bijzonder. De grondslag van alle vraagstukken vinden we terug in Plato's Republiek. Hij is de grondlegger van de westerse politieke filosofie. Het vraagstuk van de ideale staat. Dat is geen gering vraagstuk als we beseffen dat we niet alleen roedeldieren zijn maar ook roofdieren. Homo homini lupus. De mens is een wolf voor zijn medemens. Dat betekent dat de staat beschikt over 'zwaarmacht'. Het monopolie over geweld. Alleen daarom al verdient de staat onze achterdocht en dienen zij ingesnoerd te worden in rechtsregels die de burger moeten beschermen. Daarmee definiëren wij de rechtsstaat.

MACHT

In veler ogen is rechtvaardigheid een kernthema in de publieke zaak. Naast welvarendheid en voorspoed. Hoe kunnen deze in rechtszekerheid worden geborgd en bevorderd? Zie hier de belangrijkste thema's van publiek leiderschap. Dat dient immers de publieke zaak.

Leiderschap zonder management is luchtfietserij en management zonder de juiste keuzes is nutteloos

Ik woon ook in Nice. Daar is een sfeer van ons-kent-ons. Een beetje Limburgs, om het onaardig te zeggen. Hier is clientèle politiek gebruikelijk. Directe belangenbehartiging van groepen en personen ('vriendjespolitiek'). Dat ligt in de aard van politiek. Belangenafwegingen kunnen oneerlijk worden, verhoudingen corrupt. Een voormalige burgemeester van Nice is naar Tunesië gevlucht toen de grond hem te heet onder de voeten werd.

De publieke zaak heeft met macht te maken. Dan doemt de gevleugelde uitspraak van de historicus Lord Acton op: 'Power corrupts, absolute Power corrupts absolutely.' Daarom verdient publiek leiderschap kritische beschouwing. Waarmee het thema van dit nummer meer dan voldoende is gelegitimeerd.

--

Harry Starren begeleidt bestuurders en besturen.